

—estalviar-nos— molts diners que poden dedicar a altres finalitats des del seu punt de vista molt més productives que això de la cultura.

Quin partit polític s'ha plantejat seriosament engegar una política cultural amb cap i peus? Fa una colla de números d'aquesta revista, qualificàvem de «centenari amnèsic» la commemoració del 1906 perquè ja podíem preveure com es preparava. Millor: com no es preparava. Si algun polític va llegir aquell text —tenim moltes raons per dubtar que els polítics llegeixin i, encara més, que ens llegeixin—, devia córrer a mirar què va passar aquell any. Perquè l'amnèsia col·lectiva i interessada també és un bon negoci nacional. Ja ho vèiem, que tot quedaria en bones paraules, en quatre conferències subvencionades i poca cosa més; que l'ensenyament d'aquella commemoració restaria en el buit. I mirin: aquest Pijoan, que diu aquestes coses, va ser membre de la junta de Museus, primer secretari general de l'Institut d'Estudis Catalans, creador del Museu Nacional d'Art de Catalunya i moltes coses més. L'home del combat per la cultura. Si el 1906 té importància en la nostra història és per tot allò que ell, i d'altres, van fer al voltant d'aquesta data. Que va ser «inventar-se» una cultura perquè, tot inventant-se una cultura, van crear un país, en el qual, sí, va haver-hi un moment que fins i tot semblava que hi podia haver mecenes, perquè la política mirava la cultura i la cultura donava sentit a la col·lectivitat.

Avui els partits polítics, els nacionalistes els primers, prescindeixen d'aquest llast que no dóna vots i que no hi ha manera de «normalitzar», és a dir, de fer desaparèixer dels pressupostos del govern —o dels governs. Més val parlar d'economia, d'ecologia i, en tot cas, de multiculturalitat.

La resta és literatura. I, ja se sap: de negoci, en el camp de la literatura, en el camp de la cultura, només en fan els que construeixen bestieses de la mena que sigui i en el moment que escaigui. El mecenatge —ara té una llei i tot— no és, d'altra banda, més que un negoci encobert i va allí on resulta productiu per a l'empresa que patrocina. O, si no, de què? Mecenes sí, però no rucs!

I, mentrestant, paguem els impostos dues vegades.

Tanmateix, ho hem de reconèixer: la subvenció més sòlida, la més potent, és tenir un Estat, de veritat i propi, al darrere.

**Sobre poesia
i sobre la meva poesia**

Poesia de la reflexió

Quan em vaig enfrontar al problema d'haver de posar un títol genèric als poemes esparsos escrits al llarg de més de quinze anys que havia decidit aplegar en un llibre, vaig descobrir que hi havia una imatge que es repetia en alguns d'ells i que d'alguna manera podia representar-los en conjunt: era la imatge de la finestra. Aquesta constatació, més intuïtiva que raonada, va conduir al títol *Trenta-set poemes en forma de finestra*. Però el cert és que amb el temps aquesta intuïció s'ha mostrat encertada. Jesús Aumatell, a la primera ressenya del llibre que va aparèixer, la interpretava a partir de la confrontació del jo poètic amb el món exterior. Aquesta idea encaixava perfectament amb la imatge dels poemes com a finestres interposades entre el jo i el món, com a prisma a través del qual el poeta contempla la realitat i alhora com a obertura per la qual el lector accedeix a la visió del món del poeta.

Però els poemes, com les finestres, no tan sols permeten mirar en dues direccions: de dintre cap a fora i de fora cap a dintre, sinó que a més reflecteixen la imatge de qui mira: com quan mirem per la finestreta del tren i, sobreposat al paisatge exterior, veiem el nostre propi rostre reflectit al vidre, de la mateixa manera el poeta queda reflectit a la superfície del poema que presenta una determinada visió del món, i, si el poema reïx, també el lector s'hi podrà reconèixer en contemplar el paisatge que li ofereix el poeta.

Tot plegat m'ha portat a definir la meua poesia com a «poesia de la reflexió», en el sentit originari d'aquest terme: la projecció sobre el món exterior de la pròpia imatge, amb la finalitat de veure-la amb la distància necessària per poder-la entendre.

(març del 2001)

Naturalesa i art

Quan un es pren el temps d'observar la natura amb calma i atenció, de seguida es fa evident que la natura és immensament superior a l'art, en tots els sentits: més complexa, més rica, més sublim. I, ben mirat, com podria ser d'una altra manera si l'home no és altra cosa que una creació de la natura? I tanmateix una bona part de l'art occidental ha sucumbit a l'arrogància, més o menys explícita, de pretendre superar la natura. ¿Com s'ha d'entendre si no la idea de la perdurabilitat, de la immortalitat de les obres d'art, i l'èmfasi en l'originalitat i la creativitat, contraposades al que seria mera imitació? Però si tot el que la ment humana pot

arribar a crear no pot basar-se en res més que la imitació d'allò que l'envolta! En canvi, pel poc que conec de l'art oriental, em sembla que aquesta arrogància s'hi dóna menys. La poesia japonesa clàssica, per exemple, dóna un gran valor a la descripció de la natura, i jo diria que un haikú no aspira a altra cosa que a ser com un petit fruit boscà, amb tota la perfecció de la forma i la riquesa substancial d'una móra o un aranyó, però només un entre tants altres, sense la pretensió de ser únic, insubstituïble, etern...

Podria molt ben ser que aquestes dues maneres de concebre l'art tinguessin a veure amb les respectives tradicions religioses a Occident i a Orient. Mentre a nosaltres se'ns ha inculcat la idea que cal assolir la vida immortal al Paradís, a Orient és més present la concepció panteïsta de la natura, de la qual tots formem part i en la qual tots acabem fonent-nos perquè ella continuï persistent.

(juliol-agost 2006)

No hi ha consol per a la mort

No hi ha consol per a la mort.

Com no hi ha força en la renúncia,
ni solidesa en un perfum.

No hi ha desig en la muntanya,
ni en la blavor tibant del cel.

No hi ha raons, no hi ha justícia
en la desídia del vent.

Ni val saber de quina argila
ens han pastat les mans del temps.

Per a la mort no hi ha consol.

El que sabem

Sabem que les estrelles ens miren,
que l'aigua ens fertilitza,
que la terra ens aguanta,
que som germans del llop i la cigonya,
que el mar no deixarà mai de llepar
la sorra de la platja,
que el foc és vida i és devastació,
que arbre i vent no es cansaran de batre's.

Sabem que sempre ho hem sabut
i mai no sabrem més que això.